

ozki zavezi in tako so dobili vse dнарstvene početja v svoje roke ¹⁾.

Vendar se imajo ti Publiani razločevati od rimskih colnarjev tudi pod imenom „Publicani“ znanih.

Vodstvo dežele (provincije) je bilo v rokah prokonsula ali propraetora. V njegovo družbo je tudi spadal quaestor, kateri ni samo bil izplačevavec v Rimu dobljenih dнарjev za deželne izloške potrebne, temuč tudi jemavec colnine, katero je mogla dežela odrajtovati.

Razun colnine so pa dežele še mogle posebne dače plačevati, katere so censorji v Rimu v zakup davali. Zakupniki teh po censorjih odločenih dohodkov so spet bili vitezi (equites), kateri so se, kakor je bilo rečeno, kot zakupniki „vectigalium publicorum“ veleli „Publiani“. Ti so pošiljali po deželah posebne uradnike večidel iz sužnosti izpušene osebe, kateri so te dohodke in colnino pobirali, in ker so bili v službi „Publikanov“ so jim tudi rekli „Publiani“ ²⁾. Ta versta ljudi je bila posebno v Judeji zavoljo goljufivosti in nepravčnosti zelo sovražena. Ali še tretjo versto Publikanov nahajamo. Rimski „equites“ kot posestniki velikega premoženja pa niso samo državne dacije in colnine v zakup jemali, temoč tudi rude in državne fabrike. V njihove roke je po takem prišla vsa kupčija. V raznih mestih velikega rimskega cesarstva so imeli svoje mešetarje in skladišča blaga. Ti opravniki „equitov Publikanov“ — kot prodajavci blaga so se tudi veleli Publiani ³⁾ in v omenjeni postaji, ktera je že na meji italske dežele stala, je brez dvombe bilo takošno skladišče blaga, in zato so tej postaji Slovenci rekli Blagovca. To je pravo ime sela, katero se sedaj v javnih listinah najde pod imenom Glogovitz.

Porok nam je slavni Valvasor, ker v svojih bukvah takole piše: „Nicht weit von hinnen (vom Schloss Gimpl — Kumpale) kommt Einer zu dem Dorff Glogovitz oder Blagovca, wie es die crainerische Sprache heisst. Allda soll nach des Dr. Schoenleben Meynung vor Alters das römische Municipium, so man ad Publicanos nannte, gestanden seyn“ ⁴⁾.

Tako spet pri tej vasi najdemo še živ spomin na staro mesto. Kdo je vendar v 6. stoletju prišlim Slovencem, kateri so, kakor preučeni M. Koch terdi, v Noriku golo pušavo našli, latinske imena kakor so „Fluvius frigidus“, „ad pirum“, „ad malum“ itd. prestavljal v Hubel, Hrušico, v Jablanico? Pa pustimo takošne kvante! Tukaj še odgovor prijatlu, kateri bi rad vedil, kaj pomenijo imena Kal posebno na gorah. Nič več in ne manje kakor breg, goro, in — bika. „Dete šmencej spet bika!“ bode si pa kak slovensk satirik mislil, kateremu se začetek slovenske zgodovine „preturov“, „prebikast“, „pretermast“ zdí. Jez ne morem za to; naj se tak prepira z duhom indoeuropejskega jezika. Omeniti hočem le nekatere poznamljenja.

(Konec sledi.)

Ogled po domači.

Eno noč pri sv. Joštu na Gorenskem.

Med mnogimi verhovi naše domovine, katerih temena zaljšajo in kinčijo lepe cerkvice, štejemo v prvo versto tudi goro sv. Jošta blizu Krajna na Gorenskem. Od kodar kolj se popotnik bližaj Krajnu — mestu nekđaj slavnemu in bivšemu sedežu mejnih grofov krajnskih — ali od Ljubljane, ali od Loke, Teržiča ali Radoljce, po kateri koli cesti prideš, bela cerkev sv. Jošta na gori te že od deleč pozdravlja.

Kaj je prav za prav prednike naše, potem ko so bili zapustili paganske malike in sprejeli nauk sv. evangelija, vleklo tako na višave, zidat tū svete hrame pravemu Bogu:

ali visoko spoštovanje cerkvá, da bi varovane bile sovražnikov sv. vére, posebno od kervoločnih Turčinov, katerim prihrušivšim v našo milo domovino je prva naloga bila oropati, oskruniti in razdjati veže božje, — ali pa goreče želje, biti med službo božjo odtegnjeni posvetnemu šumu in znajti se bližeje nebes, — tega tū ne bom presojeval; gotovo pa je, da na gorah se čuti naš duh nekako bolj okrepčan, zakaj položena je že od Stvarnika neka čeznatorna moč v človeško serce, ki vleče hrepenečega duha vedno tje, od kodar je vzet, od zemlje gori proti nebeški visočini. —

Resnično! malo verhov je v domovini naši, na katerih temenu bi imeli tak razgled, kakor iz gore sv. Jošta. Na katero koli stran se tū oberneš, nova panorama se razgerne tvojim očem.

Bližnji sosed nam je, ako se ozremo dol proti Ljubljani, romarska cerkev Marije na Šmarni gori. Ta in nizki grički poleg Smlednika z razvalino starega ondotnega gradú nam sicer zakrivajo bolj natančni razgled po ljubljanskem in mengiškem polju, pa kaj le bomo izkali lepote v daljavi, ker je nam bližnja okolica s prepolno mero ponuja! Poglejmo v znožji griča široko sorško polje: prestriženo je od mnogo cest; med mnogoverstne polja, travnike in gojzde je nasejano mnogo mnogo cerkev in vasí, ki se kaj prijetno vjemajo z zelenjavo in sadnim drevjem, ki je nasajeno okoli njih. Doli v ožini med Šmarno goro in medniškim hribom vidimo okolico Št. Vida, Ješce itd. naprej doli nekoliko Ljubljane, zadej Golovec in še druge griče, ki se vijejo za tekom Ljubljanice in Save proti dolenskim ravninam.

Ako obernemo pogled naš na levo, nam Krajnsko mesto sicer zakriva šmarjetska gora z razvalino cerkvice na temenu, pa pozdravljajo nas tam mogočni in stermi Grintovci, ki mejijo koroško kronovino od krajnske in se vijejo od Krajna doli prot Kamniku in naprej. Deleč dol zapazi oko še dve imenitne božje poti sv. Valentina na limbarski gori in sv. Neže na Kumu, — da ob kratkem povem: vidimo na ti strani mnogoverstno zmes naravske lepote in človeške pridnosti in zastonj se trudi naše oko vse posebnosti posamezno naštetí.

Sinja Sava loči sorško polje od unkrajnega Št. jurskega itd. in se doli pod Šmarno goro razlije v ljubljanski okraj. Pri Medvodah se sklene s Savo bistra Sora, in če sledimo z pogledom gori proti nje izvira, vidimo na desno doli prvo znamenitost in posest ljubljanskih škofov — goričanski grad, naprej gori pa tam v desnem kotu lično mestice Škofjokoloko. V podnožju gričev od Loke proti Krajnu se posveti od časa do časa bela cesta izmed rodovitnega poleg nje nasajenega sadnega drevja, in vidi se več znamenitost. Kmaló od Loke sem gleda zmed goščave orjaški zvonik imenitne in stare prifarske podružnice Cernigrob *), naprej sem v polju nova žabniška cerkev, na levo ob cesti pa uro dolga vas Bitno (prav za prav obstoječa iz več posameznih vasí), znana zgodovinoslovcem zastran nekđajne nemške naselitve iz tiroljsko-pusterške doline, in nazadnje prot Krajnu farna vas Šmartno.

Pa obernimo se nazaj na desno. Deleč tam zapazimo ipavski Nanos in druge visoke hribe; selška in poljanska dolina ste omejene od zelenih vinskih hribov in na marsikterem kipí cerkvica kakor na otoku sred zelenega morja. Nar bolj pozanimuje zraven Blegaša in Porezna naše oko dvoglavni Ratitovec, in od njega sem okoli se privije dražgoška ali radgoška gora proti zgornjo gorenski strani. Nehotoma naše oko za njo sledí, vendar da jo bolj natanko viditi zamoremo, prestopimo se zdaj na zgornjo stran cerkve.

Pervo, kar se mu na zgornjo gorensko stran v svojem veličastvu pokaže, je sivi poglavar krajnskih gorá, orjaški Triglav, in ako ti je znana pesem:

„V gorensko oziram se skalnato stran“ itd.

*) Da bi jo slavnoznani gosp. Hicinger enkrat ogledali, ker bi se utegnulo o nji kaj za naše zgodovinsko društvo pisati. Pis.

¹⁾ Rupertí „Römische Alterth.“ II. 246, 247.

²⁾ Rupertí v omenjeni knjigi II. 793.

³⁾ Rupertí „Röm. Alterth.“ II. 482, 490, 491.

⁴⁾ Valvasor „Histor. topogr. Besch.“ 9tes Buch 189.

tù jo boš gotovo zapel. Pogled proti Bohinji nam zapira zelena Jelovca, bleško jezero in njegovo bližnjo okolico nam pa zakrivajo — oj škoda — le prav nizki griči; vendar se obedvoje, Bohinj in Bled, po večem spoznati zamore. — Sem preč od bleškega jezera pa je pogled neomejen in radoljsko polje z mestom vred mogočno leži ob sredi doline. Kakor mogočni stražniki stojijo na levo tam za Bledom Triglav in njegovi sosedje ob desnem krilu doline pa sivi Stol in drugi znani verhunci, in če sledimo z očesom za njimi, nas pelje pogled proti Jesenicam, kjer nam zdaj ožina stisne daljno pot proti Krajnski gori. Od tam doli in od Bohinja priteče, enako širocemu srebernemu pasu, sinja Sava, in v globokem tečaju sred doline urno hiti svojim sestricam, stranskim vodam naproti, da bi jih peljala skoz Dolensko z rodovitno Horvatijo, Slavonijo in Srem proti Belemgradu in naprej z gromovito Donavo v černo morje. (Dalje sledi.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Klane v Istri 21. sept. V imenu svojih sosesčanov Vam podam, ljube „Novice“, ki ste vseskozi podučljive dopovednice mnogih potrebnih stvari, le-to pismice od naše šole, da ga prijazno vverstite med svoje dopise.

Imeli smo 6. dan t. m. v Klani navadno konecletno preskušnjo naših šolskih otročičev, katerih število bilo je to leto brez nedeljskih 79. Bil je danak preveselo, ki ga ne bom pozabil vse žive dni. Obiskali so našo šolo in s svojo pričijočnostjo nam veliko čast skazali za šolstvo skerbni naš ogleđa, častiti gosp. Valentin Pušavica, prečastiti gosp. okrajni poglavar iz Voloske vitez Fedransberg s tremi svojimi sinovi, in še nekoliko drugih gospodov, ki so bili priča marljivih odgovorov naših nadepolnih otročičev. Hvale vredno so se obnašali učenci naši v keršanskem nauku, zato gré čast neutrudljivemu našemu gosp. fajmoštru Klementu Marrotti-u pa tudi čast. našemu gosp. kaplanu, katehetu in učitelju gospodu Janezu Korban-u, ki se že pet let z našo šolsko mladino trudijo in ji koristno znanstva zasajajo v glavo in serce.

Res je, da vsako leto so naši otročiči se lepo skazovali pri preskušnjah; al to leto, viditi toliko imenitnih poslušavcev, viditi svoje stariše, ki so vsak odgovor željno poslušali, so se še s posebno in tako marljivostjo obnašali, da je bilo veselje. Na koncu veselega dneva so naši dečki, se vé da že komaj in željno pričakajoči kakega lepega darú, nasledne pesme zapeli: 1) cesarsko pesem, 2) pesem od nebes, 3) od lenobe („Beži beži o lenoba“ po ilirskem napevu, ki jo vsako dete zna); 4) pesmico od šolske preskušnje v ilirskem narečju („O danak vesel“ itd.) Vidili smo solzice v očéh pričijočih, nekoliko od veselja, da so otročiči tako lepo peli, nekoliko zavolj milega v serce segajočega glasa, ki je donel iz nježnih pers nedolžne mladosti.

Kakor so svitli škof gg. Jernej Legat 26. julija zakrament sv. birme delivši z mnogimi duhovnimi gospodi našo učilnico obiskali in po dvé uri terpečem izpraševanju vsih otročičev malih in večih nazadnje svojo zadovoljnost s tem na znanje dali, da so s učencem z od gosp. Jur. Dobrilla tudi za odraslene prav lepo složenimi ilirskimi molitvenimi knjižicami milostivo obdarovali, ravno tako so bili tudi danes nar marljiviši učenci s pripravnimi bukvicami obdarovani. Serčni nagovor mnogopoštovanega gosp. šolskega ogleđa je sklenil veseli dan te šole, ktere obstoj še le skozi 5 let je vendar zasadił že mnogo dobrega semena za dušni in svetni prid naše okolice.

Matija Šustar, župan.

Iz Dolenskega 25. sept. —v— Mnogi bravci „Novice“ gotovo želé zvediti, kako kaže vino letos po Dolenskem. Kar se tiče spodnjih krajev okoli Semicá, Metlike itd., zamoremo reči, da prav dobro; pridelalo se bo veliko in dobrega vina. Okoli Novega mesta, posebno na terški

gori, pa ne bo taka, in težko da bi se ga toliko pridelalo kot lani; dobri gospodarji bojo mogli letos dvakrat tergati, ker nekte sorte, kakor lipnja in belina, so že popolnoma zrele, černo grojzdje še ni, zelenika pa je še zlo terda. Veselo bo dalje „Novicam“ slišati, da njih pripočevanje turšice ni bilo bob v steno; — toliko so letos turšice sadili po Dolenskem, kakor nikoli pred; skor vsak kmet ji je določil njivo — in kaj dobro so jo opravili; pridelalo se je bo veliko in prav lepe, da je vsak prav zadovoljen, da se je lotil tega koristnega sadú.

Novičar iz raznih krajev.

25. dan t. m. ste se poterodne pismi med papeževo in avstrijsko vlado sklenjene cerkvene pogodbe (konkordata) na Dunaji izmenjale; kmali se bo tedaj zvedil zapopadek tega važnega pisma. — C. k. ministerstvo je nek ukazalo, da naj se pospešijo katasterske dela v tistih deželah našega cesarstva, kjer še niso dokončane, da bode potem stanovitni kataster povsod gotov; po „Pest. Ll.“ so dela za izmero in cenitev zemljiš od leta 1817, ko se je začel vpeljevati kataster, noter do leta 1853, prizadjale deržavi okoli 22 milijonov gold. stroškov; dosihmal se je izdalo za te dela vsako leto okoli 700.000 fl. — Po poslednjem izkasku je delalo letos z vštetimi delavci v Galici 35.000 ljudi na cesarskih železnicah; ker je pred 2 letoma naj večje število delavcov bilo le 17.000, je očitno, kako zlo se poslednje leta pospešujejo železne ceste v našem cesarstvu. — Kolera precej pojenjuje povsod. Izmed mnogih smešnih zdravil moramo omeniti zopet dveh: eno iz Ogerskega, eno iz Tirolov. Ko je namreč letos kolera v vasi Sz. v trencinskem komitatu se prikazala, so prebivavci bližnje vasi dva fantiča in dve deklici do nazega slekli; fanta so vpregli v plug, eno deklico v brano, ena pa je poganjala; tako so šli s plugom in brano oraje okoli vasi, in rekli: „sedaj smo pa dobri, ker tudi leta 1831 je to pomagalo“. Neka soseska v južnih Tirolih pa je oestro ukazala, da nihče ne smé v to sosesko stopiti, dokler ga niso dobro prekadili, in res so vsacega ptujega in tudi domačega kadili, če je prišel od kodar koli. Da so marsiktere burke uganjali pri kajenji, si vsak lahko misli. — Sedaj se je vendar francozki vojskovodja Pelissier oglasil s popolnim popisom sevastopoljske bitve 8. dan t. m., in je na znanje dal, da je padlo tisti dan iz njegove armade 5 generalov, 140 oficirjev in 1489 vojakov; ranjenih je bilo 10 generalov, 244 oficirjev in 4159 vojakov; pogreša se jih pa še, da se ne vé kam so prišli, 1410. Dalje še pravi, da Rusi so imeli na svojih baterijah 800 topov in družih streljakov, zavezniki pa 700, in da strelav na obéh stranéh je bilo v tisti bitvi okoli 1 milijona in 600.000. Pač grozno so mogle žvižgati kugle semtertje! Spet se delajo priprave za novo bitev. Za gotovo se pripoveduje, da Rusi ne bojo popustili severne strani Sevastopolja, kakor se je že govorilo, ampak jo branili na vso moč; iz Pariza pa se sliši, da zavezniki so sklenili vsvojiti si celi Krim. „Čas“ zagotavlja, da se bo sopet razpisalo novo občno rekrutiranje, in prikaz carov od 20. t. m. se zahvaluje, da je 198 družin o pravem času na pot se podalo in se nadja, da bojo skusili junakost svojo, kadar bo treba. — Rusovski car se je z vso svojo rodovino podal v Moskavo; on in brat njegov Konstantin sta pa šla v Odeso k velikemu vojnemu posvetovanju; po tem takem ne bo cara v Krim. — Francozka vlada si je živeža za armado za 14 mescov oskerbela iz severne Amerike in Egipta, ker doma je letošnja letina tako pičla, da zavolj vsak dan višje dragine že ljudstvo po mnogih krajih Francozkega hudo godernja. Tudi Turki godernajo, ker tudi tam je letina slaba, kajmakani stiskajo ljudstvo in derhali ropajo po deželi. — V južno-zahodni Nemčiji je bolezen krompirja popolnoma zginila; letošnji pridelk je tolikšen, kolikoršen že 9 let ni bil.

Gospodarska skušnja.

Kako se vino s soljo boljša.

Na drobno zmleta sol se v železni ponvi do dobrega prežgè in te žgane soli se dene v polni sodec mošta toliko, da po primeri 1 ali 2 lota soli pride na vedro mošta. Z vsim drugim ni veliko opraviti, le s tem, da se sol dobro žgè. — Ker so mnoge skušnje poterdile, da se s to malo stvarjò vino jako popravi, naj bi jo poskusili tudi vinorejci naši in nam dali na znanje, kako se jim je obneslo.

Starozgodovinski pomenki.

Postaja „ad Publicanos“.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Konec.)

Poznamljenja za pomene rasti, roditi, gibati, so stvarile vse gori imenovane pomene, kakor to prikladi poterdujejo, na priliko ap, vap, adipisci, semen spargere, gignere, ap, aqua, vapa, vapor, apen, japa, opa, upa: zato imena rečic slovanskih Opava, Upava, Ipla, Ipava z digamo Vipava, — gor, bregov: Apeninus, Vipota na Štajarskem. Sem še spada Epona in polabsko-slovenski Ipabog.

Dalje dhar fluere, dhara aqua, dhara terra, dharmā, terma, dhri, dri mons, slovenski Dran, Dergomen, Derkovlje, Dral imena bregov, gor itd.

Tudi slovensko berdo izpeljujejo vsi jezikoslovci iz vrh *crescere*, kakor tudi mogila iz mah *crescere*, *gignere*, mahila mulier, foemina, in mahila terra. Ida terra, Ida mons, zato Idria, Idava taurus, Ida vacca, ila terra in vacca, ga, gignere, creare, gaūs terra et vacca, gô bos in spatium kakor v slovenskem tor in torišče iz gô je slovansko gost v imenih Radogost, Unegost, Ljubigost, torej = slav, mar, mer, mir, man, κλησ *) audiens, percipiens, cogitans = homo, po takem Dobroslav = *Αγαθαυδοσ Αγαδοκλησ*. Iz ga je tudi gost po reduplikaciji pogost = gô spatium, torišče, Gau. γαυα, postalo. Ravno tako kal zdaj še v indiškem jeziku poznana korenika pomeni teči, ali nekaj tudi rasti, ker slovenski brat še pozna kaliti, kal = cimiti, cima. Iz kal je kalpa, das Götterjahr, der Zeitstrom, kala = gô, idava, slovaški kala, na Štajarskem kolača, velika krava, polabsko-slovenski kil, zato polabsko-slovensko božanstvo Kilbog = Štirbog, Turbog, na sekovskih kamnih Teirmadius; pa kakor iz tur movere, tura = tur, tor, taurus, turan, mons altus, tora, Tauern, kakor iz ida mons in vacca, tako tudi iz kal litvanski kalnas = mons, slovenski kal, zato: beli kal, sivi kal, črni kal, rudeči kal, Kalenberg vstrojeno po nemških pisarnicah ravno tako kakor Monsberg. Una, Unica od an movere, Sala rečica na Kranjskem, Štajarskem in Ogerskem, od sal fluere, Saga rečica na Štajarskem in Goriškem sansk. sagara, morje, Sava sansk. sava = aqua, Drava, sansk. dru fluere, dhara aqua, Sura, sansk. su stillare in gignere, cerkveno-slov. surov, humidus, Nevlja, sansk. niv fluere, slov. nevod **) = sagenna, verša, sansk. var, vr,

*) Zavoljo teh imen naj obširnše berejo v časopisu „Histor. Mitth.“ Tukaj samo še omenim, da mi je izpeljava končnice gost v lastnih imenih še takrat, kadar sem uni članek pisal, ni prav jasna bila; sedaj sem jo zasledil. Zavoljo mar omenim, da je v prajeziku indoeuropejskem tudi pomen te besede bil gibati, zato marut, marutvan aereus, mariči splendor, kakor iz tur turbo, in tura = stella.

**) V koreniki Niv ima svoj pomen iskati ime mesta Neviodunum, kakor je že večkrat rečeno bilo, in ktero so Panonci gotovo imenovali Nevodin, primeri: Varadin, Varaždin = Dernov, Varšava, Beč, Achen, mesta kraj vode. Glasnik ž je prišel zavolj evfonije v zmes, primeri nida, nidus in gnjezdo. Pis.

fluere, za to Varunca, rečica na Koroškem itd. Pa bi kdo rekel Una pomeni dobra od staroslovenskega un = dober. Tudi pomeni: dobrotā, moč, zdravje imajo enake korenike s pomeni rasti, roditi, n. pr., dhar pomeni tudi firmum esse, dharat firmus, cerkveno-slovenski drav, slovenski zdrav.

Ravno to analogijo najdemo v koreniki kal, iz ktere kala, sanus, slovenski celi, gerški καλος = bonus pulcher. Tako iz an, una, voda, in un, dober. Primeri še sal fluere, salila, aqua, in lat. salus.

Pomeni: gibanja, rasti, roditve so toraj stvarili pomene vode, zemlje, bika, krave, gore, moči, zdravja, pa tudi luči, ker tudi v njej je gibavna in rodilna moč, zato tur, gibati se, tura, bik, in tura zvezda, su, roditi, teči, in sunis, sunce. Prečudne skrivnosti jezikov. Učimo se, da jih razumemo.

Ogled po domačii.

Eno noč pri sv. Joštu na Gorenskem.

(Dalje.)

Še nismo pregledali vse zgornje gorenske strani. Tam na desno leži v znožji Ljubelja mestice Teržič, pa le cerkva sv. Jožefa na gričku se nam dá viditi; mesto je stisnjeno v dolino in malo malo da se ne vidi. Od tam se vije kači enako bela cesta po stermem berdu v sosedni Goratan. Enako Teržiču nam tudi Kropo in Kamnogorico takraj doline nevošljivi homci viditi ne pustijo. Koliko se pa v vsem cerkev, vasi, polja, gojzdov, travnikov, obraščenih hribov in pustih goličav pred našimi očmi na ti strani razprostira, bi ne popisalo kmalo pero, toraj le še v obče rečem: kakor zemljovid leži gorenska stran okoli Št. Joške gore, in če se tudi vse stranske doline posamezno in popolnoma ne vidijo, vendar lahko človek tu natanjèni zapopadek od cele gorenske strani dobí.

Ogledali smo zdaj, kar se v hitrici zamore, vso bližnjo in daljno okolico; pomudimo se zdaj tudi še nekoliko na gričku, kjer stojimo in preglejmo, kaj je vse tu viditi.

Lepi prostorni cerkvi z dvema stolpoma, ki stoji na nar višjem mestu okroglega griča, naj bo naša prva pozornost posvečena. Zidana po novejšem okusu in umetnosti bizantinske šege, ima 3 lične oltarje. Menda za tega voljo, da je bolj prostorna za obile množice romarjev, ki pogosto sem zahajajo, nima razun pred velikim oltarjem na vsaki strani nič stolov. Orglje so srednje baže; bolj odlikuje se pa veliki zvon, ki kaj mogočno doní in vabi k pobožnosti celo bližnjo in daljno okolico. Čudna in znamenita pa je tudi osoda njegovega bronā, kakor nam spričuje njegov napis, ki se glasí:

Moj bron je najden bil v dnu morja, ko Turčije
Kraljestvo v Heladi končal je Navarin *),
Ga kupi romar, ga Samassa v zvon prelije,
Glasim zdaj božjo čast iz svet'ga Jošta lin. 1834.

Škoda, da se z malima dvema zvonovoma ne vjema prav soglasno.

Božja pot sv. Jošta je nek silno stara, veliko stareja, kakor nam sedanja oblika cerkve kaže. Valvazor nam ravno o nji družega ne omeni, kakor da cerkev prišteva podružnicam šmarske fare, in da pové, da je ondi žegnanje v nedeljo pred sv. Jernejem, kakor je res še dan današnji. — Neka druga nemška knjižica, ki je leta 1760 v Ljubijani na svetlo prišla, pa nam pravi, „da duhovne opravila se na ti gori opravljajo že od silno davnih časov, kar pričujejo tudi opravilni zapisniki šmarske fare, ki naznanjujejo, da med vsimi šmarskimi podružnicami se pri sv. Joštu nar večkrat mašuje in pridigova in naj več procesij obhaja itd. Tudi pové omenjena knjižica, da se je leta 1731 tu z dovoljenjem papeža Klemenā XII. neka bratovšina ustanovila,

*) „Novice“ so sicer enkrat, vendar le memogredé omenile te bitke; morebiti o svojem času kaj več o nji in nje uzroku. Pis.

ki je leta 1760 blizo sto in osemdeset tavižent (180.000) udov štela, kakor tudi, da je bila cerkev trikrat prizidana. To se je moglo zgoditi ravno v omenjenih letih 1731—1751, kakor kažejo naslednji nadpisi med velikimi vratami: **PEREGRINORVM PIETAS SANCTO EXSTRVXIT IVD^oCo** (to je, romarjev pobožnost postavila (cerkev) svetemu Joštu, 1739); — nad stranskimi vratami: **INDVLGENTIÆ PLENARIÆ. QVO VIS ANNI SPATIO VNA VICE CVNCTIS PEREGRINS CONFESSIS ET SACRA SVNAXI REFECTIS. DATÆ TER RENOVATÆ** (to je, popolnoma odpustek bo slednji čas leta enkrat vsakemu romarju, ki se svojih grehov spové in se z vžitkom narsvetejšega telesa Kristusovega okrepčá, po svetnem duhovniku podeljen, 1762); — in nad prezbiterm ali narsvetejšem: **QVISQVIS NVMEN HIC EXORABIT PRECES PER ASSIDVAS ~ HVIC IVD^oCVS IMPETRABIT QVAS EXOPTAT GRATIAS** (po neutrudni molitvi si bo slednji milost sprosil — sv. Jošt mu bo sprosil vse milosti, ktere on (romar) želi); 1735 zapopade vsaka teh dveh verstic). Po teh kronografskih bi se zamoglo v oziru na novo zidanje in prizidanje cerkve naslednje misliti: O vstanovljenji bratovšine leta 1731 je bila stara cerkev morebiti premajhna, toraj se je zidala leta 1735 cerkev, obstoječa iz sedanjega prezbiterja in pa malega prostora ali kapelice, kjer veliki oltar stoji; poznejše, ker se je vendar več udov bratovšine nabralo, se je prizidala cerkev tako, da je poprejšna mala zdaj le prezbiteri ostala, ker na velikih vratih je letna številka 1739. Za gotovo pa jez tega dokazati ne morem, to so le moje misli. — Ob tretjem zidanji pa so bile prizidane skor gotovo svete stopnice, ki so zunaj zvonikov po celi širjavi cerkvi prislone, in imajo naslednji kronografikon: **QVI SIBI LATA CVPIIT QVI VVLT FASTIGIA CÆLLI, SANGVINEA IN SCALIS PREMAT HIC VESTIGIA CHRISTI** (to je, kdor hrepení po nadzemeljskem in išče poti proti nebesam, naj sledí tú na sv. stopnicah kervavim stopinjam Kristusa, 1751). — Dalje je še zunaj na steni sv. stopnic drugi napis enacega zapopadka v latinskem in šlovenskem narečji, kateri poslednji se glasi: „Te svete štenge so z darovim pobožnih dobrotnikov postavljene; rimski papež Benedikt XIV. so jih poterdili in vsakemu 4krat v letu popolnoma, drugokrat pa vselej le za 100 dni odpustkov dali. Zraven teh je pa še tudi ljubljanski škof Ernest Amadej vsakemu za 40 dni odpustkov dal, če na vsaki štabli vzdane svetinje pobožno kušne in se vede po navadni šegi sv. kat. cerkve. Zegnane so bile od ravno tega škofa 30. dan aprila 1752“. (Dalje sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Od desnega brega Soče pri Gorici 24. sept. A. M. (Eno uro pri Koseskem.) Goreča želja mi se je danes spolnila. Vidil sem ga, govoril sem z možem, ki ga sluje vès slovenski narod, in s katerim se po pravici ponaša. Serce mi je že takrat radosti poskakovalo, ko mi je nekdo pravil, da bomo slavnega Koseskega v svojo bližnjico dobili. Že pa sem mislil, da so nemile okoljšine preteklega polletja to našo nado uničile, ko za gotovo zvem, da Koseski je od 14. aug. že — v Ločniku (znani pofurlanjeni vasi, eno uro od Gorice proti jugo-zahodu). Se vé, da si nisem dal mirú, dokler ga nisem obiskal. Danes dopoldne se napravim z nekim prijatlom v Ločnik. Prideva tje, pa ga ni bilo doma; šel je ravno enmalo se sprehajati — sprehajati! pravim, razveseljivna beseda tistim, kterim so okoljšine njegove bolezni natanko znane. Čez nekaj časa naji sprejme milostljiva gospa njegova, in kmalo potem on sam povrativši se iz sprehajališča. Ni mi moč popisati, kaj so sedaj serca naji čutile, — al komu niso znani občutki, ki nas obhajajo, kadar nam je dano od obličja do obličja gledati moža, kterege poezije so nas jezerokrat navdajale z rajskim nalušenjem in kterege slavno ime vsak hip na jeziku imamo! — Koseski, ki je sama prijaznost,

nama je začel z redko besedo, ker še enmalo težko govori, od svoje bolezni pripovedovati, ki ga že čez tri leta tare. Vsled nekega menda brez potrebe prerezanega tora na licu se mu je bil vès život skercil; roke in posebno noge so bile odervenene, naj se je po njih tolklo, ali vanje zbadalo, nič niso čutile, tudi spomin in dušne zmožnosti sploh so bile oterpnele in le v neznanem kotičku je tičal neprecenljivi zaklad — tlela je iskrica druzega življenja, ktero se sedaj spet veselo razvija in čedalje bolj opomaga. Boljšanje svojega zdravja pripisuje abanskim toplicam, pa tudi ločniški zrak mu kaj dobro tekne, ker nekaj časa si upa že do tisuč korakov brez bergelj hoditi. Roke že prav lahko giblje, leva je skor popolnoma zdrava, desna pa še ne tako, da bi mogel pisati, vendar gré tudi tukaj na boljše. Tardno upa, da prihodno spomlad bode popolnoma zdrav, česar ljubljencu našemu iz celega celega serca želimo. Marsikaj zanimivega nama je prijazni gospod pravil. Globoko v serce mi je segla njegova bogaboječnost in vdanost v voljo božjo in terdno zaupanje v pomoč od zgoraj. V bukvah Joba, kterih pesniško prestavo so „Novice“ pred nekimi leti prinesle, je žlahna duša se krepčala in tolažbe iskala ter v pravem keršanskem duhu z izgledno poterpežljivostjo bolečine prenašala. Njegove dušne moči prihajajo vedno čversteje in bodo svojo znano krepkost sopet dosegle. Ljubezen do mile domovine še vedno tako v njem plamení kakor v dvajsetletnem mladenču. Naj tedaj povem kaj svojim bravecem, ki hrepené po neprecenljivih Koseskih poezijah, česar se smémo nadjati, berž ko bode zamogel pero deržati. Zvun „Ilijade“, ktere kosček smo že v pokus dobili, ste dve drugi začeti deli, ki ste žlahnodušnemu pesniku v nadlogi serce težile, ker niste bile končane: „Jabelkobranje“ in „Golobnjak“. Celo človeštvo — njega tamna in svetla stran — bote te dve velki pesmi obsegale. Zavolj jabelka je namreč mnogokrat veliko zlo nad ljudi prišlo (na priliko, osodepolno jabelko v raji, Paris-ovo, Tell-ovo itd.) In nasproti nahajamo večkrat goloba, da je človeštvu oljko mirú prinašal, veselejšo dobo naznanjal. Pač veličansk predmet, velikanska misel! Al kdo bo dvomil nad izverstno vpeljavo in nad krasno obleko tega visocega uzora, kateri pozna Koseskove poezije, ktere nikdar niso prebirale tistih strun, ktere spadajo v abecedo pesništva in prepevajo le na sto viž „ljubico“, „letne čase“, „bledo luno“ itd., ampak so se vedno le glasile v veličanskih predmetih, o posvečenji domovine itd.

V enem hipu je bila cela ura pretekla in morala sva se ločiti. Vkljub najnim prošnjam, da naj sedijo, so hotli ljubeznjivi gospod nama pokazati, kako da že znajo hoditi; zagotovljali so naji, da berž ko bodo ozdraveli, bo njih perva skerb svoje ljube Slovence in spoštovavce v vsem postreči, česar si bodo želeli. Med serčnim „z Bogom, z Bogom“ sva se komaj odtergala od slavnega moža, ponosna, da nama je bila priložnost dana se pokloniti mojstru naših pesnikov.

Iz Celja. Pišem Vam danes le vesele reči. Pervo, kar Vam povem je, da nemila kolera nehala je popolnoma na južni meji Štajerja, da smertni angelj počiva. Druga prijetna vest je, da letos ajdina se je kaj dobro obnesla po celjski okrajni, pa tudi kakor zvemo, po daljnem Štajarskem sploh. Vgodno jesensko vreme, topli sončni dnevi, ki so nam sijali pretekli mesec in pervo polovico septembra, naredili so, da je ajda prav lepo zernila. Slana in zmerzlina ste ji prizanesle, tedaj je popolnoma dozorela. Tú pa tam jo že kmetje žanjejo, in kakor se kaže, našeli je bodo prav obilno. Hvala Bogu za blagodar nebeški! —

Temu veselemu sporočilu dodamo še nekaj smešnega. Pred nekoliko dnevi priklatil se je v Celje neznan mlad človek, ki je terdil, da je zveden pivar (olar) iz Nemškega. Strašno se je bahal, in jezik mu je tekel kot mlinsko koló. Pripovedoval je, da ima sila veliko premoženja, da je po svojem rajukem bratu 200.000 goldinarjev dobil, in da po

tro oklije. Tla morajo biti srednje-vlažne za-nj, in take lastnosti, da se poleti ne osuše, drugač brestova setev nič ne velja, in le saditi se mora v suhotni zemlji in pa pogostoma zalivati.

Javor je dobro v jeseni kmali ko je seme zrelo, boljše pa spomladi sejati, zato, da kličje zgodaj izrašeno od spomladanskega mraza ne pogine. Posejal se bo za pomesenje nizkih logov, in za to bo skuzalo 6 ali 8 verčev semena. Posetev se opravi, kakor gabrova, namreč ne v rahlo, temuč le v načeto ali pa pred okopano pa dosti vležano zemljo, in seme se pol pavca visoko s parstjo zagerne. Zelenje se v 6 tednih prikaže, in zabavlja mu sonca prepekva in spomladanski mraz; treba je brezno vmes posejati, da javorovo mladje med njo kaj sence in zavetja ima.

Jesen le kmali kmali, kadar seme dozori, sej, drugači ti več let v zemlji leži in ne kalí. Zemljo kakor za hrast in bukvo dobro obdelaj, in seme v narejene plitve jarčice posejano pol pavca s parstjo zagrebi. Kadar bo že hrast v zemlji, se 4 do 8 verčev jesenovega semena na oral poseje in pograblja. Koristen in verli bo jesen v nizkih logovih zapasen, dober za mnogo porabo in za hrodelj, rad in lepo izporobka ali šterclov ozelení in za prihranjence je prav pripraven. Seme pa še le v drugem ali clo v tretjem letu po setvi oklije.

(Dalje sledí.)

Za poduk in kratek čas.

Domači svetovavci.

Vprašal je nedavno neki gospodar soseda svojega: „Ljubi moj, kaj nek počenjate, da gospodarstvo vaše gré tako dobro spod rok in vendar ne vidimo nič posebnega pri vas? Saj mi drugi delamo tudi in se trudimo noč in dan; smo skerbni pa varčni, kolikor moremo, vendar opomagati si ne moremo nikoli“.

Sosed mu odgovori: „Ne vem, kako je to; menda da so moji troji domači svetovavci, katerim se imam zahvaliti za vse, kar imam“.

„Vaši domači svetovavci? ki so pa ti?“

„Domači pes, domači petelin in domača mačka“.

„Kaj se norca delate?“

„Po pravici govorim; lejte, domači pes laja, kader prikrade se kak sovražnik; to me opominja: pazi, gospodar, kaj se po hiši in okoli nje godí. Domači petelin pôje, ko dan se zaznava; to me opominja: na noge, pa delaj! Domača mačka se liže in čedi, ko bliža se ljub gost, in to spet me opominja: „pogerni mizo in postreži mu!“

„Vem, vem, ljubi sosed, kaj hočete s tem reči. Kaj ne, da tri stvari so potrebne, da se gospodarstvu pripomaga: skerblijivost nad vsem, kar bi utegnilo nam škodovati, — delavnost v vsem, kar zamore nam koristiti, — pa prijaznost do vsih, ki nam dobro hočejo in dobro storé“.

„Če ste me razumeli — zaverne sosed — mi je drago; jez hvalim domače svoje svetovavce, da me opominjajo vselej, kaj naj storim; lahko bi brez njih kaj pozabil. J.Š.“

Jezikoslovne reči.

Besedi „jezar“ in „tisuč“ — in še druge števila.

Da naše jezikoslovje ne bo ostajalo enostransko, ali zahajalo v pomote, bo potrebno pogled tudi na druge indoeuropejske jezike obračati, in sicer ne samo na sanskritskega, temuč tudi na druge sorodnike. Dober izgled za to potrebnost ste besedi jezar in tisuč.

Gosp. Metelko slovensko besedo jezar ali jezero izpeljuje iz madžarskega ezer, besedo tisuč pa iz goti-

škega Thusund. — Kaj govori o tem priličevavna slovnica indoeuropejskih jezikov? Dr. Rapp piše v svojih bukvah „Grundriss einer Grammatik der indoeuropäischen Sprachen“ zv. I. str. 160, da se za število 1000 nahaja v indiskem beseda sahasra, v perziškem hezar, v armenskem hhazar, in k tem se vzame še slovenska jezar. Lahko se tukaj vidi, da v indiskem je za odverženo sprednico korenika hasra; v perziškem se glasnica *a* spreide v *e*, in tihnica *s* omeči v *z*, tedaj ostane hezar; z manjšo spremembo je v armenskem hhazar; v slovenskem pa namesti čerke *h* nastopi *j*, jezar.

Po takem dokazu se mora razumeti, da beseda jezar je indoeuropejska; ako se nahaja tudi v madžarskem ezer, je morebiti ravno nasprot iz slovenskega vzeta, ako ni tudi čudskim jezikom lastna; ako pa gosp. Bile piše, da beseda „jezar“ na Notrajskem pomenja sploh večjo množico, mora to tako veljati, kakor sploh govorimo „stokrat“ ali „tavžentkrat“ namesti „prav velikokrat“.

Druga korenika za število 1000 se med indoeuropejskimi jeziki nahaja ne samo v gotiškem Thusund, v nemškem Tausend, temuč tudi v litvanskem tukstantis; k tem se vzame še staroslovenska beseda tisušča, ruska tisjašča, slovenska tisuč. Tudi to pričuje, da beseda tisuč je indoeuropejska, in ne le po gotiški posneta; še bi se po litvanskem tukstantis utegnila dalje razložiti za deset sto; zakaj prvi del besede je tuk, lahko sorodno z indoeuropejsko koreniko takam za število 10, ktera se po indiško glasi dasan, po gerško pa deka, in drugi del besede stantis se snida z indiskim satam, z latinskim centum, s slovenskim sto.

Še tretja korenika za število 1000 je v gerškem chilioi, v latinskem mille, in v arbanaskem mije. Ondi je *ch* gerške besede polagama omečen v *m* latinske; po versti se namreč čerka *k* ali *ch* prestopa v *p* (primeri: latinski kado in slovenski padem), in čerka *p* se dalje meči v *m* (primeri: lat. paulus in slov. mali). Arbanaski jezik se sicer ne šteje med indoeuropejske, vendar se z njimi snida v nekterih korenikah; tukaj je beseda mije podobna latinski, ker se je čerka *l* spremenila v *j*.

(Konec sledí.)

Ogled po domačii.

Eno noč pri sv. Joštu na Gorenskem.

(Dalje in konec.)

Druga pozornost naša naj bo mali kapelici Marije Device, ki stoji malo proč na desno od cerkve. Ker sem v mladih letih mnogo od nekega puščavnika pri sv. Joštu praviti slišal, sem mislil, da je morebiti poleg te kapelice nekdanj stanoval, preden je bila še prava božja pot osnovana; pa pravilo se mi je, da prebival je res, vendar že novejši čas neki človek v belkasti hali, ki so ga za puščavnika imeli in klicali, v neki mali izbici v desnem stolpu cerkve, kjer ni zvonov. Bil je nek od zgornje strani domá, al je pa tû umerl ali kam je zginil, ne vém povedati *).

Je pa tudi še neka druga zapuščena hiša tam proti Selcam, pičlo uro od cerkve na lepem sončnem kraji, ki se pušava imenuje. Al je ta hiša v kaki zvezi z omenjenim puščavnikom, ne vém; morebiti je tudi tam kdaj kter drug prebival.

Tretje poslopje na gori je farovž. Bil je nekdanj samostan, kjer je po 7 duhovnikov pod nadzornostjo svojega vodja stanovalo in božjo službo opravljalo. Eden vodjev, kateri je nek tudi dovoljenje za sv. stopnice pridobil in jih osnoval, leži zakopan v cerkvi na desno, ko se skoz velike vrata pride, in ima naslednji kamnitni spominek: HIC

*) Jez sem svoje dni vidil tistega „puščavnika“ pri sv. Joštu, ki je bival v zvoniku pa k mežnarju pozími menda spat hodil. Mogel je menda za gostača pri mežnarji veljati, sicer bi gosposka ne bila pripustila, da bi se bil potikoval po zvoniku. Vred.

LATET INGESTVS SIMON DIRECTOR IN VRNA. Ime gosp. Šimna, ki je umerl 1765, pa je še v dobrem spominu med starimi ljudmi. Tudi tega, kdaj se je samostan ustanovil in zopet opustil, nisem mogel zvedeti; gosp. fajmošter J. Čemažar so mi na moje vprašanje sporočili, da tudi o tem ne morejo vkljub skerbnega preiskanja po zapisnikih nič natančnega najti. — Dandanašnje je to poslopje gosp. fajmoštru v stanovanje in tudi za prenočišče romarjem vravnano in še dosti dovolj v redu. — Poslednje poslopja so mežnarija, kjer se tudi romarjem po domače s potrebno hrano postreže, in pa nekatere lesene kočice za kramarije. Vode verh griča razun kapnice ni; za pijačo se nosi toraj od bistrega studenca, ki izvira ob stezi, ki derži od Krajna. Ob sabotih in družih shodih jo prinašajo ženske v škafih do cerkve in jo za kako malenkost romarjem prodajajo.

Steze deržijo tri na goro, od Krajna, Selc in Besnice.

Tako sem popisal po večem vse, kar mi je o ti božji poti znanega; morebiti bi vedel kateri drugi še kaj povedati, ker več oči več vidi. Dobro pa je, da se domovina popisuje in spozná, vendar zvonajni ljudje vedó, kaj se vse pri nas nahaja in vidi.

Da poslednjič naslovu sostavka zadostim, upam da častitim bravcem „Novíc“ ne bom nadležen, če k sklepu teh verstic še popišem svojo letošnjo pot na goro sv. Jošta; saj nekteri radi berejo potopisne čertice.

Na sv. Jakopa popoldan se podam v veseli družbi prijatelov od doma. Med kratkočasnimi pogovori smo jo mahali urno od Železnikov memo Selc in potem na levo skoz stransko bukovško dolinico, ki veže selško doline z unkrajnim sorškim poljem, šmarsko in krajnsko okolico. Unkraj Bukovšice se prične hrib in pelje precej sterma steza proti Koravdetu. Svet je tū zlo zapert in gotovo noben ptuj popotnik ne pričakuje tū tega, kar čez malo vidi. Ko se namreč na verh dospě in se okoli nekega grička steza okrene, se na enkrat posveti vès lepi razgled na doljno stran, ki sem ga v začetku popisal in kjer slednji popotnik o tako urni spremembi razgleda občudevanja stermi. Vprek hriba pelje zdaj prav lep zložen kolovoz; tam pri studencu se pa zopet steza loči od kolovoza, in ko se okrenemo okoli družega grička, se cerkev sv. Jošta kaj ljubezljivo posveti na še precej visokem okroglem homcu. Ravno je mogočno priterkovanje delopusta donelo sem po dolinah, ko smo dospeli na ta kraj. Zdaj pelje steza skozi neko sedlo proti levi, kjer se na uni strani polagoma odpre razgled proti zgornji gorenski strani. V pičli uri še le smo dospeli na goro, ker pot se še precej deleč vleče prot verhu sem in tje. Dospevši na goro smo se podali po stari slovenski navadi nar poprej nekoliko v cerkev, potem pak smo pregledovali lepo okolico na vse strani, tako da nam je skoraj še časa primanjkovalo. Po vsih stezah so se bližali romarji griču; zdaj so se vidili, zdaj jih je zopet prikrivala zelena goščava. Proti večeru nas zopet zvonovi kličejo v cerkev, ker je bila pridiga in potem večernice. Ko iz cerkve stopimo, je bila noč že razgernila svoje tamne peruti čez zemljo. — V mežnariji, ki se je kmalo z ljudmi tako napolnila, da je bilo komaj kam sestiti, se nam je postreglo z dobro večerjo — in prav kratkočasno je bilo. Ljubko zavijanje jezika raznih gorenskih krajev mi je kakor mila harmonija donelo prijetno na uho, in res od Krajna gori do Podbrezjij, Radoljce in Bleda ljudje govorijo tako ljubezljivo in lepo, da bi jih le poslušal. — Po večerji gremo še nekoliko vèn na grič. Luna je že svetila, vreme je bilo drugač prijetno in zrak topel, in vse živo je bilo ljudi po gričku. Čez celi široki svet pa je vladal nekak svet tih mir, le daljno šumenje mogočne Save je nekoliko motilo nočno tihoto. Ko sem še pregledoval hribe v mesečnem svitu, ki so v noči imeli neko svojo vso drugo lepoto, mi vdarijo na ušesa mili pevski glasi, ki so se iz cerkve razlegali. Stopim noter, in merem reči: zdavnej ga že nisem

slišal tacega petja. Bile so neke dekleta iz Krajna — ali ravno cerkvene pevkinje, ne vém — to pa vém in rečem, da popevale so, da je bilo veselje. Ko iz cerkve stopim, je bilo že precej kasno, vendar ni me še mikalo nič k spanju, zakaj kmalo se drugo petje na griču oglasi. Slišali so se tudi tū prav krepki glasovi — bile so dekleta od Loke. — Čez dolgo sem še le šel za svojimi prijatli v samostansko izbico, kjer so se tudi še po samostanu tū in tam kaki pevski glasi čuli. Zjutraj zgodaj nas zbudi glasni zvon, ki je oznanoval angeljsko čiščenje in bližnji dan, ter klical pobožne v cerkev, in res, ko iz poslopja stopim, so se bližale od vsih strani ravnine nove trume romarjev. Vedno več in več ljudi se je shajalo na grič, in ko ob 6. uri zvonovi k prvi sv. maši zazvonijo, je bila kmalo cerkev čez in čez napolnjena. Zdaj je sledilo več maš ena za drugo; zadnja je bila ob 9 uri, potem pak so se začeli romarji razkropovati na vse strani. Tudi jez sem se napolnil v družbi svojih prilatlov domú, zadovoljen in vesel, da sem toliko lepega vidil in slišal. J. Levičnik.

Domače stvari.

V spomin

baronu Andreju Čehovin-u,

stotniku c. k. topništva,

umerlemu 10. septembra 1855.

Ko so nam te dni „Novíce“ prinesle žalostni glas, da je slavni rojak naš, Čehovin, umerl, se nisem mogel zderžati, da bi se ne bil vsedel in spisal sledeče verstice, ktere položim prezgodaj umerlemu junaku na grob njegov v prijateljski spomin. Nadjam se, da jim bode prostor v listih naših rad dovoljen.

Ko je leta 1851 moj polk (regiment) določen bil iz Some poleg Milana se preseliti in nadomestiti huzarski polk kneza Reus-a Nr. 7, me je veselilo to, da bom vidil mnogo dežel in mest, ki se štejejo med naj lepše svetá, in se osebno soznanil z mnogimi častitimi možmi, naj bolj pa s svojim slavnim rojakom Čehovinom, ki je takrat nadlajtenant pri 2. topniškem polku v Fiorenci bil. Ko pridem v krasno Fiorencio, je prva moja misel bila poiskati slavnega rojaka svojega; grem tedaj v prvo kavarnico „kafé Doné“, ker sem vedil, da se snidvajo ondi oficirji in druga gospoda. Stopivšemu v kavarnico po uniformi in redu Marije Terezije, ki se na persih le malokterega vojaka lesketa, ni bilo težko spoznati Čehovina; stopim tedaj do njega in ga pozdravim v slovenskem jeziku, — on vesel, da ne morem popisati, skoči izza mize, in s tako glasno besedo se v domačem jeziku pogovarjava, da obilo gospodov (Francozov, Angležev in družih), ki so blizo naji stali in nikdar niso čuli našega jezika, radovedno poprašujejo in ugibujejo: kakošen jezik da je to. Ravno taka se mi je godila, ko sem v Fiorenci v cerkvi Maria Novella o postu svojim vojakom mnogoverstnih kardel slovensko pridigoval (kar se pred morebiti še nikoli zgodilo ni in se morebiti tudi ne bo) — tudi tū ni bilo ne konca ne kraja vprašanj zastran jezika, ki so ga pervikrat slišali iz njihovih ust.

S Čehovinom se kmali tako soznaniva, da sva bila serčna prijatla, in ker je blizo neke kosarne stanoval, v kateri sem imel jez večkrat opraviti, sem ga toliko lože obiskaval. Škoda le, da je bil kmalo na Dunaj prestavljen. Marsikrat sva kramljala skupaj prav po domače, in ker sem jez njemu in on meni rad serce odkrival, mi je med drugim tudi enkrat pravil, da se mu ponuja mnozih prav bogatih žen, al rekel je, da na take ponudbe vselej takole odgovarja: „ne morem verjeti, da se mi nevesta iz ljubezni ponuja; dnarja imam sam dosti“. (Sreberna in zlata medalja junaštva zraven časti tudi nesete v dnarji). — Ko je od mene slovó vzel, mi je podal svoj biljet, na katerem je njegov gerb izrisan takole: nad krono je čelada, na